

УДК 347.73:340.15

Пивовар І. В.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби

ФІНАНСОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ В СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПОЗАБЮДЖЕТНИХ СОЦІАЛЬНИХ ФОНДІВ: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Внаслідок узагальнення загальноправових та фінансово-правових доктринальних підходів встановлено комплекс сутнісних ознак фінансово-правових відносин у сфері функціонування державних позабюджетних соціальних фондів. Запропоновано визначення поняття даних правовідносин.

Ключові слова: публічний фонд коштів; державний позабюджетний фонд; державний соціальний позабюджетний фонд; фінансові правовідносини.

В результате обобщения общеправовых и финансово-правовых доктринальных подходов установлен комплекс существенных признаков финансово-правовых отношений в сфере функционирования государственных внебюджетных социальных фондов. Предложено определение понятия данных правоотношений.

Ключевые слова: публичный фонд средств; государственный внебюджетный фонд; государственный социальный внебюджетный фонд; финансовые правоотношения.

Постановка проблеми. Одним з найбільш значущих питань сучасного етапу діяльності державних соціальних позабюджетних фондів (ДСПФ) є оптимізація правового регулювання правовідносин з їх участю, які в рівній мірі повинні враховувати і захищати інтереси всіх учасників і забезпечувати страховикам можливість реалізації своїх функцій. Слід зазначити, що суспільні відносини за участю ДСПФ є принципово важливими, оскільки являють собою одну з гарантій впевненості громадян у завтрашньому дні, з одного боку, і соціальної стабільності в державі, з іншого. Внаслідок цього наукові дослідження в даній сфері мають працювати «на випереджен-

ня», передбачаючи виникнення можливих проблеми в даній сфері або своєчасно пропонуючи їх відповідне вирішення.

Наявний досвід дослідження правовідносин інших галузей, відносин за участю окремих органів, які здійснюють фінансову діяльність, дає приклади формування оптимальних моделей правовідносин за участю ДСПФ в конкретних соціально-економічних і політико-правових умовах. Сутність функціонування ДСПФ неможливо розглядати у відриві від правовідносин, суб'єктами яких вони є. Через їх роль і місце в різних суспільних відносинах, врегульованих правом, проявляється пра-

вова природа, особливості та значення державних позабюджетних соціальних фондів.

Аналіз останніх наукових публікацій з даної теми вказує на низький рівень її дослідженості. Більшість дослідників у своїх працях акцентують увагу на питаннях, що мають похідну природу від сутності відносин яких вони стосуються. Зокрема, це проблеми щодо стягнення єдиного соціального внеску (Н. І. Атаманчук, С. О. Наконечний, О. В. Покатаєва, Н. В. Якуша), діяльності контролюючих органів (О. А. Касич, Л. П. Сідельникова, Д. В. Карамішев, А. М. Новицький, І. В. Чеховська), місця соціальних фондів в системі публічних фінансів (О. А. Лукашев, О. В. Макух, О. А. Ногіна, Х. В. Пешкова, А. А. Саттарова, В. А. Тулянцева, М. Ю. Федорова), тощо.

Разом із тим, серед широкого загалу фінансово-правових наукових розробок варто виділити напрацювання, що можуть слугувати доктринальною основою для вивчення нових видів відносин, явищ, пошуку оптимальних моделей їх правового регулювання. До авторів таких робіт зокрема належать: Л. К. Воронова, Ю. О. Крохіна, М. П. Кучерявенко, О. А. Музика-Стефанчук, А. А. Нечай, О. П. Орлюк, М. О. Перепелиця, О. В. Солдатенко, Н. Я. Якимчук та ін.), в яких висвітлюється правова доктрина розвитку інституту суб'єкта права, суб'єкта фінансового права.

Постановка завдання. Вказане актуалізує проблему правовідносин у сфері функціонування ДСПФ і дозволяє визначити *мету* цього дослідження – встановлення ознак цих відносин та формулювання їх поняття.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємною складовою єдиної фінансової системи держави є державні позабюджетні фонди. Наявність цього виду фондів є обов'язковою ознакою будь-якої сучасної демократичної соціально-орієнтованої держави. Вони становлять важливий елемент системи публічних фінансів в більшості економічно розвинених країнах світу та не включаються до бюджету країни. Дійсно, пенсійна, соціальна і медична сфери є найважливішими напрямками діяльності держави, які потребують значних витрат. І тільки виведення подібних фондів за межі бюджету, надання їм певної системної самостійності дозволяє безперешкодно здійснювати таке витрачання, забезпечуючи при цьому цільовий вузько спрямований контроль за даним процесом.

Державні позабюджетні фонди є видовим поняттям публічного фонду коштів, під яким в у фінансово-правовій літературі розуміють грошовий фонд, порядок формування й використання якого регулюється нормами акту суб'єкта публічної влади і кошти якого спрямовуються на задоволення публічного інтересу [1].

Як відомо, за критерієм бюджетної належності склад публічних фондів утворюють бюджетні та позабюджетні фонди коштів, які мають різну правову природу. Разом із тим, обидва різновиди фондів прийнято представляти як єдину відокремлену сукупність грошових коштів, що знаходяться у власності держави або територіальних громад як особлива форма мобілізації, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фінансів [2, с. 78].

Позабюджетні фонди як фінансова категорія є сукупністю грошових розподільних відносин, в результаті яких на основі обов'язкових страхових та інших доходів формуються державні фонди фінансових ресурсів, призначені для здійснення найважливіших державних витрат, які не включені до бюджету [3, с. 12–13]; це форма перерозподілу та використання фінансових ресурсів, що залучаються державою для фінансування деяких суспільних потреб та не включаються до бюджету. Кошти фондів комплексно витрачаються на основі оперативної самостійності суворо відповідно до цільового призначення фондів» [4, с. 398]; «система цільових фінансових фондів, що дозволяє оперативно і досить повно фінансувати найважливіші заходи, передбачені в спеціальних програмах» [5, с. 26]. Щодо останньої наведеної дефініції у полеміку з авторами, якої на сторінках наукової статті вступила О. В. Макух, й навела, на наш погляд, декілька аргументованих доводів з приводу неоднозначності використання даної дефініції. Насамперед, вказана вчена звертає увагу на невикористання в сучасних умовах наукою фінансового права поняття «фінансовий фонд», відсутність співвіднесення даної наукової категорії з поняттям «фонду грошових коштів», нелогічність визначення позабюджетного фонду як системи інших фінансових фондів, і на кінець, неприпустимість врегулювання діяльності позабюджетного фонду спеціальною програмою (цьому має слугувати окремий закон) [2, с. 81].

Окремі українські вчені пропонують трактувати державні позабюджетні фонди як специфічну форму

перерозподілу і використання фінансових ресурсів, що використовуються для фінансування деяких суспільних потреб і складаються на основі організаційної самостійності установ фондів та їх кошторисів [6, с. 17].

З точки зору академіків Л. К. Воронової і М. П. Кучерявенка, позабюджетні фонди знаходяться у державній власності та формуються за рахунок обов'язкових внесків та відрахувань юридичних та фізичних осіб, що призначені для забезпечення конституційних прав громадян на пенсійне забезпечення, соціальне страхування та охорону здоров'я, тобто фонди фінансових ресурсів, які необхідні для фінансування провідних напрямів соціально-економічних завдань держави [7, с. 229]. З наведеного слідує, що окрім цільового характеру кожного конкретного фонду, важливою ознакою є переважна їх соціальна спрямованість. Підтвердженням цієї тези є поділ публічних позабюджетних фондів на дві групи: а) публічні позабюджетні фонди, що поповнюються *за рахунок страхових внесків* і мають виражену *соціальну спрямованість* (ключовими у даному випадку є дві ознаки: формування за рахунок страхових внесків та соціальна спрямованість фондів); б) публічні позабюджетні фонди, що поповнюються *за рахунок інших джерел* [8, с. 175]. Прикладом останньої групи нині є лише Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Щодо інших фондів, таких наприклад, як Державний фонд охорони навколишнього природного середовища, вчена О. В. Макух не відносить до другої групи позабюджетних фондів, оскільки згідно з п. 1 Положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища (по-

станова Кабінету Міністрів України від 7 травня 1998 року № 634) даний фонд є складовою частиною Державного бюджету України, а тому, відповідно, є бюджетним фондом.

Як зазначалось вище, більшість існуючих нині в Україні позабюджетних фондів є соціальними. За рахунок коштів цих фондів реалізуються відносини щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування, різновидами якого Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» 14 січня 1998 року № 16/98-ВР визначає: 1) пенсійне страхування; 2) страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; 3) страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; 4) страхування на випадок безробіття; 5) медичне страхування; 6) інші види страхування, передбачені законами України. Маємо зауважити, що не всі з указаних видів соціального страхування сьогодні мають організаційну й правову основу функціонування. Так, зокрема, медичне страхування нині перебуває лише в стадії формування. Натомість чинними фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування є: Пенсійний фонд України; Фонд соціального страхування; Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

За організаційно-правовою формою Фонди державного соціального страхування визначаються як державні заклади, які створюються для здійснення державних програм із загальнообов'язкового державного

соціального страхування за рахунок зібраних коштів [6, с. 19]. З міжгалузевої точки зору (в економічному та правовому розумінні [9, с. 22]) позабюджетні соціальні фонди як економічна категорія є сукупністю грошових коштів, що акумулюються державою для використання на забезпечення конституційних прав громадян на пенсійне забезпечення, соціальне страхування та охорону здоров'я та відокремлені від коштів бюджетів усіх рівнів; як правова категорія – спеціально утворені державою самостійні юридичні особи або органи управління публічними грошовими ресурсами, що мають чітко визначене цільове призначення. Особливості створення й функціонування вказаних Фондів дозволяють віднести їх до публічно-правових інструментів (відмежовуючи при цьому від приватно-правових), що підлягають врегулюванню через такий специфічний правовий інститут, як «публічне соціальне страхування». Відносячи такий інститут до галузі фінансового права вчені визначають предметом регулювання цього інституту саме фінансові відносини, що виникають в силу закону, ґрунтуються на засадах примусовості і здійснюються державою з метою захисту соціальних прав та інтересів громадян за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами – платниками обов'язкових страхових внесків [10, с. 124].

Разом із тим, погоджуючись з окремими ученими, уважаємо, що природа правовідносин в сфері державного соціального страхування регулюється нормами різної правово-галузевої належності [9, с. 32; 11, с. 290], що дозволяє виділити декіль-

ка груп правовідносин: 1) зі сплати обов'язкових платежів; 2) стягнення фінансових санкцій (штрафу, пені); 3) застосування адміністративних стягнень; 4) з реєстрації страхувальників (організацій, індивідуальних підприємств або фізичних осіб); 5) щодо складання, затвердження та виконання бюджетів державних позабюджетних (соціальних) фондів, а також звітування про їх виконання; 6) щодо інвестування резервів державних позабюджетних фондів; 7) з виплати фізичним особам пенсій та соціальної допомоги; 8) щодо здійснення соціальних виплат юридичним особам тощо.

Сучасний стан розвитку предмету фінансового права, який нині охоплює врегульовані нормами права суспільні відносини, що виникають, змінюються та припиняються у процесі мобілізації, розподілу (перерозподілу) та використання централізованих і децентралізованих публічних фондів коштів, дозволяє констатувати, що *відносини з приводу функціонування державних позабюджетних соціальних фондів є відносинами, які виникають в процесі формування, розподілу (перерозподілу) та використання коштів публічних фондів, що повною мірою відповідає змісту публічної фінансової діяльності.*

Доказами фінансово-правової природи вказаних відносин можна навести такі їх характерні риси [12, с. 51–53]: а) в особі страховиків (головних суб'єктів відносин), згідно з чинним законодавством, виступають державні позабюджетні соціальні фонди; б) страховики у цих відносинах переслідують виключно публічні, суспільно-значимі цілі (інтереси); в) ці відносини позбавлені диспозитивності й підпорядковані виключно

імперативним засадам; г) за правовою природою основне джерело коштів обов'язкового соціального страхування становлять страхові внески (єдиний соціальний внесок), що належать до обов'язкових платежів; д) санкції, передбачені чинним законодавством у сфері обов'язкового соціального страхування, носять публічно-правовий характер і включають фінансові санкції та адміністративні штрафи.

Отже, правовідносинам у сфері функціонування ДСПФ як виду фінансових правовідносин, які, в свою чергу, є різновидом правовідносин у цілому, притаманні такі ознаки:

1) фінансові правовідносини у сфері функціонування ДСПФ, *виникають з приводу мобілізації, розподілу і використання публічних грошових фондів.* Зокрема, у процесі мобілізації для страхувальників та застрахованих осіб страхові внески становлять кошти, що ними сплачуються відповідно до законодавства та надходять від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, є складовою частиною доходів бюджетів відповідних публічних позабюджетних фондів;

2) виникнення, зміна та припинення фінансово-правових відносин у сфері функціонування ДСПФ завжди безпосередньо пов'язано з *нормативним актом*, зокрема законами України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-IV, «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. №1105-XIV, «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI, постановою Кабінету Міністрів України про за-

твердження бюджету відповідного соціального фонду на відповідний рік тощо. Тобто, суб'єкти вказаного правовідношення самі не мають права встановлювати, змінювати чи припиняти дані правовідносини. Принципово важливо вказати, що визначальною тут є саме норма фінансового права, адже фінансове правовідношення за участю ДСПФ виникає на підставі або на виконання приписів і правил, які отримали своє закріплення в нормах фінансового права. Реалізація цих відносин здійснюється виключно через них;

3) правовідносини, що розглядаються, носять *вольовий характер*, тобто припускають реалізацію волі визначеного кола суб'єктів. По-перше, виникнення подібних правовідносин засноване на волі держави, що виражається у відповідній правовій нормі. По-друге, необхідні певні вольові дії суб'єктів даних відносин – ДСПФ, осіб, які зобов'язані сплачувати страхові внески (наприклад, роботодавців), застрахованих осіб тощо;

4) щодо такої ознаки, як *владний характер*, зазначимо, що вимоги до учасників відносин у цій сфері виражаються у категоричній формі, оскільки держава законодавчо визначає чіткі правила поведінки суб'єктів досліджуваних фінансових правовідносин. Законодавчо встановлений обов'язок зі сплати страхових внесків до державних позабюджетних фондів реалізується саме в фінансових правовідносинах, які передбачають субординацію, підпорядкування одного суб'єкта іншому: платник страхового внеску зобов'язаний сплатити належну суму (відсоток з доходу), а відповідні фонди наділені повноваженнями щодо забезпечення

виконання платником зазначеного обов'язку. Крім того, в законодавстві передбачено застосування примусової сили держави в разі порушення даних правовідносин, зокрема, до фінансово-правової відповідальності перед державою в особі його органів;

5) *економіко-правова природа* досліджуваних відносин, як різновиду фінансово-правових, підтверджується тією особливістю, що вони є правовою формою останніх і закріпленням фінансових (грошових) відносин, які, у свою чергу, є формою економічних відносин у сфері функціонування ДСПФ;

6) *грошовий характер* фінансово-правових відносин у сфері функціонування ДСПФ зумовлений виникненням цих відносин з приводу стягування страхових внесків до державних соціальних позабюджетних фондів, із залученням інших засобів до фондів, їх подальшим розподілом і використанням;

7) у значній мірі фінансові правовідносини у сфері функціонування ДСПФ є однією з форм реалізації *публічних інтересів*;

8) з публічності правовідносин у сфері функціонування ДСПФ витікає їх *конфліктність*, що можна пояснити існуванням суб'єктивних і об'єктивних суперечностей між механізмом стягнення платежів до фондів і механізмом виплат (використання) коштів з цих фондів, а також суперечностей між обсягами надходжень до цих фондів та їх видатків. Зокрема, через те, що кошти публічних фондів завжди обмежені та не в змозі забезпечити задоволення всіх публічних потреб, процес бюджетного правозастосування і правотворчості зводиться до вибору між конку-

руючими потребами, що, власне, і зумовлює конфлікт інтересів.

Крім того, фінансовим правовідносинам у сфері функціонування ДСПФ притаманні *особливі риси*.

Так, обов'язковим і тому важливим характеризує елементом будь-яких суспільних відносин, у тому числі фінансово-правових відносин у сфері функціонування ДССФ, є *суб'єкти*.

Суб'єктами означених правовідносин, з одного боку, є застраховані громадяни (в окремих випадках – члени їхніх сімей та інші особи) й страхувальники, з іншого – страховики (Фонди), та держава в особі її органів, уповноважених на здійснення окремих функцій у вказаній сфері (зокрема, Державна фіскальна служба України, Міністерство фінансів України, Міністерство соціальної політики України, тощо).

Страхувальниками виступають роботодавці та інші особи, які відповідно до закону сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та/або є платниками, наприклад, відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», тобто беруть участь у формуванні централізованих фондів коштів солідарної та накопичувальної систем пенсійного забезпечення та відповідних недержавних пенсійних фондів – як суб'єктів другого рівня системи пенсійного забезпечення, а також соціальних страхових фондів. Перелік категорій осіб, які відносяться до страхувальників, встановлюється законом.

Страховиком є цільовий страховий фонд, який бере на себе зобов'язання щодо збору страхових внесків та надання застрахованим

особам матеріального забезпечення при настанні страхових випадків – Пенсійний фонд України, Накопичувальний фонд України, відповідні недержавні пенсійні фонди, фонди соціального страхування. Вказані фонди з їх ресурсами належать до ланки публічних фінансів суспільного (соціального) призначення, оскільки мають соціальну направленість.

Застрахованою є фізична особа, яка підлягає ЗДСС і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачуються чи сплачувалися у встановленому законом порядку страхові внески на ЗДСС та до накопичувальної системи ЗДПС, а в окремих випадках – члени їхніх сімей та інші особи.

Об'єкт фінансово-правових відносин у сфері функціонування ЗДССФ зумовлений, з одного боку, процесами формування, розподілу й використання публічних фондів коштів, з другого – цільовим характером публічних коштів, з якими пов'язано функціонування соціальних фондів. Відповідно, у першому випадку маємо говорити про об'єкт вказаних правовідносин, яким є самі державні позабюджетні соціальні фонди, у другому – про *предмет* відносин, який становлять публічні кошти (страхові кошти).

Третя особливість фінансових правовідносин у сфері функціонування ЗДССФ пов'язана з можливістю участі застрахованих осіб у солідарній та накопичувальній системах загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а також участі у формуванні та використанні соціальних страхових фондів. Відповідно, відносини можуть набувати *одно векторного спрямування*, пов'язаних з рухом коштів лише в одну сторону – від платника внеску до фондів (без

настання страхових випадків, й відповідно без виникнення права на використання фондів), або двох векторного – пов'язаних з рухом коштів в обидві сторони (від платника страхового внеску до фонду, та у зворотному напрямку в разі настання страхового випадку).

Наступною особливістю фінансових правовідносин у сфері функціонування ЗДССФ є їх довготривалий характер у безпосередньому зв'язку з конкретною застрахованою особою. Така риса цих відносин обумовлена поняттями «пенсійний стаж», «страховий стаж», які передбачають відносно тривалий за часом зв'язок соціальних фондів з застрахованою особою (як у відносинах щодо мобілізації коштів до фондів, так і при їх використанні).

Висновки. Узагальнюючи викладене, пропонуємо визначати фінансові правовідносини у сфері функціонування державних соціальних позабюджетних фондів як врегульо-

вані нормами фінансового права, охоронювані примусовою силою держави владно-майнові суспільні відносини, що виникають в процесі формування, мобілізації, розподілу (перерозподілу) та використання коштів державних соціальних позабюджетних фондів та характеризуються наявністю суб'єктивних прав і юридичних обов'язків у його учасників (застрахованих громадян, страхувальників, страховиків, держави в особі її органів).

Проведене дослідження містить загальні концептуальні положення щодо сутності фінансових правовідносин в сфері функціонування загальнообов'язкового державного соціального страхування, які з одного боку можуть слугувати базою для глибокого вивчення особливостей виникнення, розвитку, зміни й припинення вказаних відносин, з іншого – не претендують на вичерпність й безспірність, потребуючи подальшого аналізу.

Список використаних джерел

1. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 808 с.
2. Макух О. В. Публічні фонди як фінансово-правова категорія. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2014. Вип. 4. С. 76–88.
3. Шафигуллин Э. Н. Финансово-правовые основы обязательного пенсионного страхования. *Российская юстиция*. 2010. № 5. С. 12–13.
4. Годин А. М., Горегляд В. П., Подпорина И. В. Бюджетная система Российской Федерации: учебник. 8-е изд., перераб. и доп. М.: Дашков и К, 2009. 627 с.
5. Государственные и муниципальные финансы: учебник / под общ. ред. И. Д. Мацкуляка. Изд. 2-е, доп. и перераб. М.: Изд-во РАГС, 2007. 640 с.
6. Фінансове право: підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін. Харків: Екограф, 2015. 500 с.
7. Воронова Л. К., Кучерявенко Н. П. Финансовое право: учеб. пособ. для студентов юр. вузов и факультетов. Харьков: Легас, 2003. 360 с.
8. Фінансове право: підручник / за ред. М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2013. 400 с.
9. Ногина О. А. Государственные внебюджетные фонды в составе бюджетной системы России: проблемы правового регулирования: монографія. М.: Статут, 2012. 462 с.

10. Правове регулювання страхової діяльності: навч. посіб. / О. П. Гетманець, О. М. Шуміло, Т. В. Колеснік та ін.; за ред. О. П. Гетманець, О. М. Шуміла. 2-ге вид., із змінами. Харків: Вид-во «Право», 2014. 400 с.

11. Якуша Н. В. Комплексність правового регулювання відносин соціального страхування. *Воронівські читання (Фінансове право: сучасний стан та перспективи)*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 5 жовт. 2016 р.) / редкол.: А. П. Гетьман, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та ін. Київ: Асоціація фінансового права України, 2016. С. 287–291.

12. Стрельников В. В. Финансово-правовые отношения в сфере страхования. Журнал российского права. 2006. № 2. С. 51–53.

I. Pyvovar,
PhD, Associate Professor;
Institute of Criminal-Executive Service

FINANCIAL LEGAL RELATIONS IN THE SPHERE OF FUNCTIONING OF THE STATE EXTRA-BUDGETARY SOCIAL FUNDS: THE CONCEPT AND FEATURES

The article examines the legal relations in the sphere of functioning of state extra-budgetary social funds as a form of financial relations.

It was noted that state budget funds are the species concepts of public Fund of investments. The author adheres to the division of public extra-budgetary funds into two groups: public extra-budgetary funds, which are replenished by insurance premiums and have a pronounced social orientation; public extra-budgetary funds, which are replenished by other sources. In work it is noted that in the state social off-budget funds at the present stage of development of the society comprise the Pension Fund of Ukraine; social security Fund; the Fund of compulsory state social insurance of Ukraine against unemployment.

Analyzed the state social off-budget funds for organizational-legal and interdisciplinary perspectives (in economic and legal sense). Features of creation and functioning of these Funds allow you to refer them to publicly-legal instruments which will be settled through a specific legal institution as «public social insurance».

Defines General characteristics (there are about mobilization, allocation and use of public funds; the regulation; are strong-willed, imperious, financial, economic and legal nature; it is one of the forms of realization of public interests; conflict) and special features (special subjects, object, different vector directions, long-term in nature in direct relation to a specific insured person) financial and legal relationships in the sphere of functioning of the state social off-budget funds. Proposed the definition of these relations.

Key words: *public Fund of investments; the State extra-budgetary Fund; the State social off-budget Fund; the financial relationship.*

Надійшла до редакції 13.09.2017